

nasvetuje Prago, to pa z izrečno opombo da naj se dijaštvo potrudi živeti se v češke razmere in priučiti se češkemu jeziku. Opozarja na jugoslovanska vseučilišča.

Resolucija gmotnega odseka.

Narodno-radikalno dijaštvo, zbrano na svojem I. shodu v Trstu, smatra žalostne gmotne razmere za prevažen del slovenskega socialnega vprašanja.

Slovensko posojilništvo je glavni vir, ki naj z ustanovitvijo podpornih fondov zagotovi dijakom večje podpore.

Radikalno dijaštvo ostro graja brezvestnost onih, ki po končanih študijah brezobrestnih posojil ne vračajo, ker s tem oškodujejo podporna društva in kratijo zaupanje v dijaštvo.

Odklanjamo z zaničevanjem vsako značajno kvarljivo podporo, ki ji je namen, vplivati na prepričanje.

Resolucije odseka za ljudsko izobrazbo.

1. N. r. d. smatra organizirano poljudno delo med slovenskim ljudstvom najvažnejšim sredstvom za napredek na kulturnem, političnem in gospodarskem polju.

2. Ustanavljajo naj se v večjih krajih stalne ljudske knjižnice, v manjših pa potujoče kot impulz za stalne.

3. Prirejajo naj se nazorna ljudska predavanja iz vseh strok človeškega znanja.

4. Vsa društva z izobraževalno tendenco naj se reformirajo in organizujejo v tem smislu. Nujno potrebna je njihova zveza.

5. Slovenska inteligenca in akademiki naj stopijo temu gibanju na čelo.

6. Priporoča se akademikom snovanje ferijalnih društev za manjša okrožja, ki naj omogočujejo vsakemu delovanje v gorenjem smislu.

7. Tudi avtonomne korporacije naj skrbijo za gmotno stran teh teženj.

Resolucija velikega ljudskega shoda.

I.

Slovinci, zbrani na velikem ljudskem shodu v Narodnem domu v Trstu, nujno zahtevajo, da c. kr. namestništvo nemudoma izda odredbo, da mora mestni svet tržaški v mestu samem ustanoviti ljudske šole s slovenskim učnim jezikom in to uvaža, da izreka razsodba c. kr. upravnega sodišča z dne 7. X. 1904, št. 10.471, da je rešiti samo še vprašanje: 1. ali je na okoliških šolah še prostora za otroke iz tržaškega mesta; 2. ali posebne krajevne razmere ne otežujejo otrokom iz mesta, da bi pohajali šole na deželi, — končno uvažuje, da je odgovor na ti vprašanje popolnoma notoričen. Vsako daljše zavlačanje pomenja očitno kršenje zakonov, zlasti § 59 državnega šolskega zakona in znanega člena XIX. drž. osn. zak. in zato proti takemu postopanju že danes najslovesnejše protestujemo.

Dokler pa se to ne zgodi, ter bi se mestni svet tržaški upiral nalogu c. kr. namestništva z namenom, da še dalje zavleče ustanovitev slovenske ljudske šole, tedaj naj ukrene vlada nemudoma vse potrebno, da se taka slovenska ljudska šola ustanovi in vzdržuje na državne stroške.

II.

Na ljudskem shodu zbrani Slovenci obsojajo od tujcev in vlade med nas zanešeni provincializem.

Vsi Slovenci naj se zavedajo, da treba nastopiti za vse slovenske interese in težnje enotno.

Na tem shodu zbrani pozivljajo slovensko časopisje, da deluje intenzivnejše v tem smislu.

III.

Zahtevajo, naj se narodi zakonito konstituirajo, da postanejo tako tudi juridične osebe z lastnimi organi. Zato naj se razdele avstrijski državljani po narodnosti v upravne celote. Naj se da brez ozira na teritorij vsakemu narodu lastno zakonodajstvo in samoupravo v vseh kulturnih in narodno-gospodarskih zadevah.

V to svrhu naj se zasnujejo narodni parlamenti in upravne oblasti naj se razdele po narodnostih.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca velikega srpana 1905 K 122.698.71.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Dopisi.

Goriško.

Stafaža raznim dostojanstvenikom po kršnem Krasu.

(Konec.) V T. je bila vsa slovesnost krajša, skoro komična. G. voditelj je škofa celo lepo nagovoril, toda ta ga ni hotel še niti lepo prijazno pogledati, izvzemši par nerodnih fraz, ki jih je zamomljal. Pri pogovoru o obedu pa je rekel g. S. da škof ne mara posvetnih ljudi pri kosilu. Kakšni zatelebani župani in starešine seveda niso vselej posvetneži, ker jim kakšen konopec stiska ledja.

V A... je pričakoval učitelj lepo ponižno milostljivega vladiko, ki je izstopil kar na nasprotni strani in brž vprašal: Kje je g. učitelj? Učitelj pricaplja ponižno knjemo, mu izrazi vdano, škof zamrmra nekaj fraz. Nato ga prosi blagoslova, mu poljubi roko in ukaže otrokom poklekniti. Čeprav je tako krasno izpolnil ukaz okraj. šol. sveta, vendar ni več videl škofa.

Gotovo bi bil Kellner, ko bi še živel, vesel tako servilnega učitelja.

Ravnoisti prizori so se ponavljali po drugih vaseh, ki so bile deležne škofovega obiska.

V S... je jasno pokazal, da mu ni mar za te prisiljene sprejeme, še manj pa za nagovore, ki so se jih nekateri naučili z veliko muko. Odmrmral je na pozdrav, še preden je bil končan.

V D... kjer ni bil šolski voditelj pravočasno obveščen o prihodu, je bil ves sprejem konfuzen.

V P-ju ni galantni g. župnik omenil niti z besedo g. voditelju kaj o dohodu in sprejemu škofa, čeprav so imeli vsi duhovniki to ukazano s posebnim obvestilom od duhovske strani. Ko je vladika izstopil in ga je župan prav nerodno pozdravil, je omikani župnik pokazal le s prstom desne roke na nekaj korakov oddaljena učitelja. To je — omika!

Edino v Š-h je bil voditelj sprejet od škofa nekoliko milostljivejše, ker ga mu je predstavil njegov sorodnik, kanonik.

To niso posebno lepi dokazi harmonije med cerkvijo in šolo. Tako kažejo cerkveni krogi, ki vedno kriče, da so oni najboljši podpiratelji šole, napredka in bogve še česa, svojo ljubezen do takoimenovane ljubljene hčerke edino

zveličavne rimske cerkve, do šole. Saj trde Kellner in podobni pedagogi, da je šola res ljubljena hči, ki mora slušati cerkev, toda tudi ta jo mora po materinsko ljubiti. Menim, da morajo omenjeni dogodki odpreti oči vsakomur. Na tako prezirljiv način ne sprejema nihče omikanih ljudi. To ni dopustno, da bi nas cerkveni knezi, zastopniki inštitucije, ki jo je ustanovil sam Odrešenik, tako prezirali in nas smatrali za nekake helote. Še drugi razlogi govorijo proti temu prisiljenemu klanjanju in počestitvam ljudi, ki nimajo za šolo prav nikakšnega pomena. Usojam si tedaj vprašati visoki c. kr. okraj, šolski svet: Kako povzdiguje ta bizantinizem šolski ugled? Kje je konsekvence, če se v današnjem času, ko se v emancipiranih državah šola osvoboduje vsakršnih pogubnih vplivov, pri nas šola klanja kliki, ki skrbijo le za mračnjaštvo, nazadnjaštvo, enostranost? Vladikam a la Strossmayer vso čast, toda takim slovanofobom a la Nagl, ki sejejo le razdor, nezadovoljnost med verniki, pa le preziranje!

Še mnogo mnogo razlogov govori proti temu poniževanju. Za šolo nimajo nikjer sredstev. Ko pride v zbornico vojni minister, mu lete milijoni takorekoč nasproti. Za psevdohumanitarna sredstva v pokončevanje človeškega rodu in širjenje splošne bede gredo milijoni, za nepotrebne misijone, romanja, razne ceremonije, ki nimajo sence prave verske podlage v sebi, gredo svetle krone, za šolo pa se dobi le s težavo kje kak plesnjiv belič, ki slučajno odpade od navedenih ti-sočakov.

Ne dobi se pa ne v deželni, še manj v državnem zboru ni eden prelat, škof itd., da bi povzdignil glas za šolo. Kaj njim mar omika! Le da nekoliko pokramljajo s kakšnimi modrokrvnimi, nadutimi plemenitaškimi omejenici in da se nekoliko izprehodijo zastonj, pa je opravljeno. Ko gre za nikdar sito duhoviško malho, tedaj je takoj dovolj zagovornikov.

Tako mora šola čakati v kotu, da ji vržejo kakor zaničevani pastorki kakšno mrvo, ko pa imajo priti v vas ti za šolo vneti gospodje, tedaj pa delaj šola stafažo.

Šolski mladini pač ni treba paradiirati pri vsaki malenkosti. Ako se ozremo po svetu, pridemo šele do spoznanja, zakaj mora ravno mladina pozdravljati mimoidoče dostojanstvenike. Ljudstvo se je že toliko emancipiralo, da ne poljublja več tako rado šibe, s katero ga tepejo. Zaradi tega pa se tudi ne zmeni mnogo za mimogredoče civilne, vojaške ali cerkvene dostojanstvenike. To pa gotovo ni po volji marsikaterim častihlepnežem. Da izpolnijo vrzeli, ki nastanejo zavoljo tega, ter da vsaj nekaj peska nasujejo v oči itak preslepljenim mogočnežem, pa komandirajo s silo šolsko mladina na ceste. Nedolžna mladina mora napolniti prostore, kamor noče stopiti nobeden odrasel, zrel mož. Tu se vidi skoro tisti znani »Flicksystem«, ki je že mnogim zmešal možgane in ki je v Avstriji v bujnem cvetju. Kjer ne gre prostovoljno, tam se pa prisili, plača tudi, da je le nekaj efekta. Pregovor pa pravi: »Ni vse zlato, kar se sveti.«

Kar pa je najlepše pri tem, je dejstvo, da si ti aranježi s temi prisiljenimi, stafažnimi organizacijami pridobijo še zaslužne kolajne in križe. Vsak učitelj, ki se zaveda svojega vzvišenega poklica, mora z menoj vred zaklicati: »Proč s to prisiljeno stafažo«. Toliko bolj pa moramo delovati na to, ko vidimo, da nas pri vsi servilnosti, ki jim jo izkazuje v prvi vrsti okraj. šol. svet, zraven prezirajo in nam ne privošči niti milostnega pogleda. Nikakor pa ne sme priti v navado, da bi morala šola ukloniti hrbet tem najnovejšim poniževalcem svojega ugleda. Učiteljstvo naj pokaže, da je samo-

stojno, da ne mara klečeplaztva, ampak odločnosti in priznanja zaslugam, ki jih ima za narod. Apeliram pa tudi na okraj. šol. svete, da bi bili bolj previdni pri izdavanju takih ukazov kot sta bila označena.

Dovolj ugleda uničijo šoli njeni sovražniki, zato naj pa vsi njeni zaščitniki in privrženci stopijo v nepremagljivo falango, ki bo vselej na braniku za njeno čast in ugled. Nikakor pa ne povzdiguje njenega ugleda, če se jo zistematično ponižuje s tem, da mora padati v prah, da poveljuje slavo raznim mogotcem.

K sklepu še sledeče:

Slavni c. kr. okrajni šol. svet se pozivlja, naj ne daja prihodnjič več takih ukazov ter naj ne kaže svoje pedanterije pri takih stvareh, ki nimajo za šolo nikakega pomena.

Učiteljstvo bo že samo ukrenilo potrebno pri dohodu takih odličnjakov, da ne bo trpel pri tem šolski ugled kot je ravno letos po Krasu. Šolska mladina pa tudi ni zato, da bi morala delati stafažo komur si bodi.

Učiteljstvo pa naj v podobnih slučajih ostane doma. Kdor nima niti prijaznega pogleda za širitelje omike, ni vreden nobene časti.

O drugi priliki kaj drugega. Mnogo je poklicanih, malo izvoljenih, mnogo je gnilega, malo dobrega.

Slavinski.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. »Slovenski Narod« in »Slovenec« sta prinesla obširno tajnikovo poročilo »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Ker se nahaja v tem posnetku več napačnosti in nejasnosti, bo vso zadevo pojasnilo vodstvo »Zaveze« v prihodnji številki »Učit. Tovariša«.

Vodstvo Zaveze.

Iz odboro ve se je »Slovenske Šolske Matice«. Odborove se je »Slovenske Šolske Matice« dne 2. sept. t. l. so se udeležili: predsednik H. Schreiner in odborniki: V. Bežek, J. Dimnik, Fr. Gabršek, Fr. Hubad in Al. Strmšek.

1. Odobri se zapisnik zadnje odborove seje z dne 12. februarja 1905.

2. Vzame se naznanje tajnikovo poročilo o kurentnih stvareh iz zadnje seje in dopis »Družbe sv. Cirila in Metoda« v zadevi narodnega kolka.

3. Vzame se na znanje blagajniški prebitek z dnem 15. aprila 1905 v znesku 473.15 K.

4. Predsednik poroča o izdaji in dosedanjem razpečevanju »Spominskega lista«, ki je bilo ugodno.

5. Predsednik poroča, da je ravnatelj H. Trunk dovolil slovensko izdajo »Pisma na starše«. Sklene se, da se izda to pismo prihodnje leto, ko prejmemo rešitev društvene prošnje na c. kr. naučno ministrstvo za podporo.

6. »Matica« priredi o Božiču za časa učiteljskih zborovanj v zvezi s »Splošnim ženskim izobraževalnim društvom« večer za starše. Predaval bo g. predsednik o »otroških igrah v domači hiši«; predavatelj bi bil pripravljen odgovarjati tudi na razna vprašanja. O prireditvi tega večera se je dogovoriti z imenovanim ženskim društvom.

7. Izda se posebna knjiga za starše o vzgajanju otrok. V ta namen se pozovejo učitelji v »Popotniku«, oziroma posamezno, da prevzamejo obravnavo posameznih poglavij.

8. Za 1. 1905. se izdajo naslednje knjige:

- Pedagoški Letopis, V. zv., 10 tiskanih pol, tiska J. Blasnik.
- Učne slike k II. Čitanki, II. del, 3. snopič (konec), pet tiskanih pol, tiska Drag. Hribar.